

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinuma kopsavilkums par priekšlikumu jaunai regulai par Vīzu informācijas sistēmu

(Pilns šā atzinuma teksts angļu, franču un vācu valodā ir pieejams EDAU tīmekļa vietnē www.edps.europa.eu)

(2019/C 50/06)

Lai veicinātu drošību un uzlabotu ES ārējo robežu pārvaldību, Komisija pieņēma priekšlikumu, kas varētu modernizēt Vīzu informācijas sistēmu (VIS), ES centralizēto datubāzi, kurā ietverta informācija par personām, kas piesakās Šengenas vīzai.

Proti, priekšlikumā ir paredzēts a) bērniem, kuriem piesaka īstermiņa uzturēšanās vīzu, samazināt pirkstu nospiedumu ņemšanas vecuma sliekšni no 12 gadiem uz 6 gadiem; b) ES līmenī centralizēt datus par visām personām, kurām ir ilgtermiņa uzturēšanās vīzas un uzturēšanās atļaujas; un c) veikt vīzas pieteikumu šķērspārbaudi ar citām ES informācijas sistēmām brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.

EDAU uzsver, ka biometriskie dati, piemēram, pirkstu nospiedumi, ir ārkārtīgi sensitīvi. Ir stingri jāanalizē to vākšanas un izmantošanas vajadzība pirms pieņemt lēmumu par to uzglabāšanu datubāzē, kur tiks veikta personas datu apstrāde lielam personu skaitam. Tas ir pat vēl svarīgāk, kad runa ir par bērnu pirkstu nospiedumiem, jo bērni ir jo īpaši neaizsargāti mūsu sabiedrības locekļi un tādēļ viņiem ir nepieciešama īpaša aizsardzība.

EDAU atzīst, ka ir ārkārtīgi svarīgi pastiprināt preventīvos pasākumus un cīņu pret bērnu tiesību pārkāpumiem, piemēram, bērnu tirdzniecību. Tomēr viņš atzīmē, ka joprojām nav skaidrs, vai un kādā apmērā bērnu tirdzniecību ir radījis vai paplašinājis tas, ka bērni, kuri ieceļo ES teritorijā, pamatojoties uz vīzu, netiek identificēti vai tiek kļūdaini identificēti. Ja tiks sniegti turpmākie elementi šīs prasības atbalstam, EDAU uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt, lai bērnu pirkstu nospiedumi tiktu izmantoti vienīgi tad, kad tas ir bērna labākajās interesēs. Papildus priekšlikumā būtu jāietver atbilstoši aizsardzības pasākumi.

Turklāt EDAU atzīmē, ka, iekļaujot Vīzu informācijas sistēmā datus par visiem ilgtermiņa vīzu un uzturēšanās atļauju turētājiem, priekšlikumā būtu iekļauta vienīgā trešo valstu valstspiederīgo kategorija, kas šobrīd nav iekļauta nevienā ES mēroga sistēmā brīvības, drošības un tiesiskuma telpā. Saistībā ar ierosināto ES mēroga sistēmu sadarbību šis priekšlikums veicinātu ES centralizēta tīkla izveidi, sniedzot piekļuvi ievērojama apjoma informācijai par visiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir šķērsojuši vai apsver iespēju šķērsot ES robežas (t. i., miljoniem cilvēku). Viņš atzīmē, ka ilgtermiņa vīzu un uzturēšanās atļauju datu centralizēšanai ir divi mērķi: a) noskaidrot dokumenta autentiskumu un tā leģitīmo saistību ar dokumenta turētāju; un b) veicināt informācijas apmaiņu par personām, kuru vīzas pieprasījumi tika noraidīti drošības apsvērumu dēļ. Šajā saistībā viņš uzskata, ka būtu papildus jāizpēta drošo dokumentu saskaņošana un ka VIS sistēmā būtu jāuzglabā dati tikai par tām personām, kuru ilgtermiņa vīzas vai uzturēšanās atļaujas tika noraidītas drošības apsvērumu dēļ.

Visbeidzot, priekšlikumā ir paredzēts salīdzināt VIS sistēmā uzglabātos datus ar datiem, kas tiek uzglabāti citās sistēmās, kuras līdz šim izveidotas un tiek izmantotas ar migrāciju nesaistītos nolūkos. Proti, vīzas pieteikuma iesniedzēju datus varētu salīdzināt ar datiem, kas savākti un tiek uzglabāti policijas un tiesu iestāžu sadarbības vajadzībām. Ņemot vērā savas bažas par pieaugošo tendenci, ka zūd robežas starp migrācijas pārvaldību un cīņu pret noziedzību un terorismu, EDAU atzīmē, ka priekšlikumā nav skaidri noteikts, kā un kādā apjomā policijas un tiesu iestāžu informācija ir jāņem vērā lēmumu pieņemšanas procesā par vīzu izsniegšanu. Viņš iesaka priekšlikumā precizēt VIS datu un policijas un tiesu iestāžu informācijas salīdzināšanas mērķi, kā arī procedūru un nosacījumus, kas piemērojami attiecībā uz šāda salīdzinājuma iznākumu. Viņš arī iesaka priekšlikumā nodrošināt, lai vīzu izsniedzējam iestādēm būtu pieejama tikai tā policijas un tiesu iestāžu informācija, kas juridiski ir ar vīzu izsniegšanu saistītā lēmumu pieņemšanas procesa sastāvdaļa.

1. IEVADS

1.1. Pamatinformācija

1. Komisija 2016. gada 6. aprīlī pieņēma Paziņojumu par spēcīgākām un viedākām robežu un drošības informācijas sistēmām (*Stronger and Smarter Information Systems for Borders and Security*) ⁽¹⁾, lai uzsāktu diskusiju par esošo sistēmu funkcionalitātes trūkumiem robežu pārvaldības un Eiropas Savienības iekšējās drošības jomā ar mērķi optimizēt šo sistēmu sniegumu.
2. Komisija 2016. gada 17. jūnijā izveidoja augsta līmeņa ekspertu grupu informācijas sistēmu un sadarbības jautājumos (*HLEG*), kuras sastāvā bija dalībvalstu, Šengenas asociēto valstu un ES aģentūru un struktūru nominētie eksperti informācijas sistēmu un sadarbības jautājumos. Ekspertu grupas mērķis bija veicināt vispārēju stratēģisko redzējumu par to, kā robežu pārvaldības un drošības datu pārvaldību un lietošanu padarīt efektīvāku un lietderīgāku, pilnībā ievērojot pamattiesības, un identificēt uzlabojumu īstenošanas risinājumus ⁽²⁾.
3. *HLEG* sniedza savus ieteikumus savā nobeiguma ziņojumā 2017. gada maijā ⁽³⁾. *HLEG* attiecībā uz VIS sniedza vairākus ieteikumus, tostarp:
  - paplašināt VIS darbības jomu, proti, uzglabāt ilgtermiņa vīzas un uzturēšanās atļauju dokumentus,
  - nodrošināt, ka tiesībsardzības iestādēm ir labāka piekļuve, vienlaikus ievērojot augstākos datu aizsardzības standartus,
  - uzlabot datu kvalitāti sistēmā, jo īpaši sejas attēlu kvalitāti, lai varētu veikt multimodālu meklēšanu, izmantojot biometriskus datus,
  - pazemināt pirkstu nospiedumu ņemšanas vecumu bērniem, lai reaģētu uz bažām par cilvēku tirdzniecību, kurā iesaistīti bērni, un bērnu nolaupīšanām, kā arī lai reaģētu uz nelegālo migrāciju, kurā iesaistīti nepilngadīgie,
  - uzlabot VIS spējas saistībā ar statistikas datu sagatavošanu un ziņojumiem, kas attiecas uz migrācijas tendencēm un parādībām ⁽⁴⁾.
4. Komisija 2017. gada 17. augustā uzsāka sabiedrisko apspriešanu par pirkstu nospiedumu ņemšanas vecuma pazemināšanu vīzas procedūrā bērniem no 12 gadiem uz 6 gadiem ⁽⁵⁾. Komisija 2017. gada 17. novembrī uzsāka vēl vienu sabiedrisko apspriešanu par Vīzu informācijas sistēmas (VIS) darbības jomas paplašināšanu, lai iekļautu tajā datus par ilgtermiņa vīzām un uzturēšanās atļaujām ⁽⁶⁾. EDAU piedalījās abās sabiedriskajās apspriešanās un izdeva divus paziņojumus ⁽⁷⁾.
5. Komisija 2018. gada 15. maijā publicēja priekšlikumu (turpmāk – “priekšlikums”) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar kuru groza:
  - Regulu (EK) Nr. 767/2008 (*VIS regula*),
  - Regulu (EK) Nr. 810/2009 (*Vīzu kodekss*),
  - Regulu (ES) 2017/2226 (*IIS regula*),
  - Regulu (ES) 2016/399 (*Šengenas robežas kodekss*),

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-is-new/news/news/2016/20160406_3_en

⁽²⁾ C (2016) 3780 final, Komisijas 2016. gada 17. jūnija Lēmums, ar ko izveido augsta līmeņa ekspertu grupu informācijas sistēmu un sadarbības jautājumos

⁽³⁾ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=32600&no=1>.

⁽⁴⁾ Turpat, 19. lpp.

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/news/public-consultation-lowering-fingerprinting-age-children-visa-procedure-12-years-6-years_en.

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/content/consultation-extending-scope-visa-information-system-vis-include-data-long-stay-visas-and_en.

⁽⁷⁾ EDAU atbilde uz Komisijas sabiedrisko apspriešanu par Vīzu informācijas sistēmas (VIS) darbības jomas paplašināšanu, lai iekļautu tajā datus par ilgtermiņa vīzām un uzturēšanās atļaujām, ir pieejama: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/18-02-09_formal_comments_vis_consultation_long_stay_visas_residence_documents_en.pdf un EDAU oficiālās piezīmes, kas sniegtas, atbildot uz Komisijas sabiedrisko apspriešanu par pirkstu nospiedumu ņemšanas vecuma pazemināšanu vīzas procedūrā bērniem no 12 gadiem uz 6 gadiem, ir pieejamas: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/17-11-09_formal_comments_2017-0809_en.pdf.

- Regulu XX/2018 (Sadarbspējas regula),
  - un Lēmumu 2004/512/EK (VIS lēmums),
  - un aizstāj Padomes Lēmumu 2008/633/TI (Lēmums par tiesībaizsardzības iestāžu piekļuvi).
6. EDAU tika aicināts iesaistīties abās Komisijas uzsāktās sabiedriskajās apspriešanās (sk. iepriekš 4. punktu). Tā kā priekšlikums lielākoties balstās uz personas datu apstrādi, viņš ir pārsteigts, kādēļ Komisija ne oficiāli, ne neoficiāli nav ar viņu apspriedusies par to.

1.2. Priekšlikumu mērķi

7. Priekšlikuma mērķis ir uzlabot drošību Savienībā un uz tās robežām un veicināt Šengenas ārējo robežu pārvaldību. Proti, priekšlikuma mērķis ir uzlabot vīzu apstrādi, paplašināt VIS izmantošanu jaunu kategoriju datiem, pilnībā izmantot sadarbības instrumentus, uzlabot datu kvalitāti un uzlabot VIS sistēmu.
8. Šajā sakarā priekšlikumā ir ierosinātas turpmāk norādītās iespējas.
- Iekļaut VIS sistēmā ilgtermiņa vīzas un uzturēšanās atļaujas, lai:
    - noskaidrotu dokumentu autentiskumu un derīgumu un to leģitīmo saikni ar turētāju,
    - veicinātu informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm, lai tās varētu pārbaudīt, vai persona nerada draudus dalībvalstu drošībai, pirms vai kad šī persona sasniedz ārējo robežu.
  - Pazemināt pirkstu nospiedumu ņemšanas vecumu īstermiņa vīzas procedūrā bērniem no 12 gadiem uz 6 gadiem, lai bērniem, kuriem ir vīza, pārbaudītu viņu identitāti uz robežas un lai veicinātu cīņu pret cilvēku tirdzniecību.
  - Pārbaudīt visus VIS sistēmā reģistrētos vīzas pieteikumus visās citās ES informācijas sistēmās brīvības, drošības un tiesiskuma telpā, izmantojot sadarbību, lai palielinātu drošības pārbaudes.
  - Saglabāt pieteikuma iesniedzēju ceļošanas dokumenta biodatu lapas kopiju VIS sistēmā kā pierādījuma materiālu, lai nodrošinātu neregulāro migrantu atpakaļnosūtīšanu uz viņu izcelsmes valsti gadījumā, ja trūkst ceļošanas dokumentu.
  - Izmantot VIS sistēmā uzglabātos pirkstu nospiedumus, lai Šengenas Informācijas sistēmā (SIS) ievadītu brīdinājumus par pazudušām personām.
9. Pašreizējais atzinums ir vērsts uz jautājumiem, kas ietekmē fizisko personu pamattiesības uz datu aizsardzību. EDAU atzīmē, ka Pamattiesību aģentūra arī ir sniegusi atzinumu par pārskatīto Vīzu informācijas sistēmu un tās saistību ar pamattiesībām.⁽⁸⁾
10. Lai priekšlikumu, ar kuru groza vairākus spēkā esošos juridiskos tekstus, būtu vieglāk lasīt un saprast, šajā atzinumā tiks izmantota tāda pati pantu numerācija, kāda ar šo priekšlikumu ir izveidota vai grozīta spēkā esošos juridiskajos tekstos.

4. SECINĀJUMI

93. EDAU uzsver, ka biometriskie dati, piemēram, pirkstu nospiedumi, ir ārkārtīgi sensitīvi. Ir stingri jāanalizē to vākšanas un izmantošanas vajadzība pirms pieņemšanas lēmumu par to uzglabāšanu datubāzē, kur tiks veikta personas datu apstrāde lielam personu skaitam. Tas ir pat vēl svarīgāk, kad runa ir par bērnu pirkstu nospiedumiem, jo bērni ir jo īpaši neaizsargāti mūsu sabiedrības locekļi un tādēļ viņiem ir nepieciešama īpaša aizsardzība.
94. EDAU atzīst, ka ir ārkārtīgi svarīgi pastiprināt preventīvos pasākumus un cīņu pret bērnu tiesību pārkāpumiem, piemēram, bērnu tirdzniecību. Tomēr viņš atzīmē, ka joprojām nav skaidrs, vai un kādā apmērā bērnu tirdzniecību ir radījis vai paplašinājis tas, ka bērni, kuri ieceļo ES teritorijā, pamatojoties uz vīzu, netiek identificēti vai tiek kļūdaini identificēti.

⁽⁸⁾ Pamattiesību aģentūras atzinums par pārskatīto Vīzu informācijas sistēmu un tās saistību ar pamattiesībām (*Opinion of the Fundamental Rights Agency on the revised Visa Information System and its fundamental rights implications*), 2018. gada 30. augusts, pieejams: <http://fra.europa.eu/en/opinion/2018/visa-system>.

95. Ja tiks sniegti turpmākie elementi šīs prasības atbalstam, EDAU uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt, lai bērnu pirkstu nospiedumi tiktu izmantoti vienīgi tad, kad tas ir bērna labākajās interesēs katrā konkrētajā gadījumā. Tādēļ viņš iesaka iekļaut priekšlikumā konkrētu ierobežojošu noteikumu, kas paredz, ka apstrādāt bērnu pirkstu nospiedumus drīkst tikai šādos nolūkos:

- lai pārbaudītu bērna identitāti vīzas pieteikuma procedūrā un pie ārējām robežām un
- lai veicinātu preventīvos pasākumus un cīņu pret bērnu tiesību pārkāpumiem tikai konkrētā gadījumā.

Jo īpaši attiecībā uz tiesībaizsardzības iestāžu piekļuvi šiem datiem EDAU iesaka nodrošināt, ka:

- šādai piekļuvei ir jābūt nepieciešamai, lai novērstu, atklātu vai izmeklētu bērnu tirdzniecības gadījumu,
- piekļuve ir nepieciešama konkrētajā gadījumā,
- iepriekš veiktā meklēšana attiecīgajās valsts datubāzēs un konkrētajās sistēmās Savienības līmenī ir bijusi nesekmīga,
- ir pamats uzskatīt, ka meklēšana VIS sistēmā būtiski veicinās attiecīgā bērnu tirdzniecības gadījuma novēršanu, atklāšanu vai izmeklēšanu, un
- identificēšana ir bērna labākajās interesēs.

96. EDAU atzīmē, ka, iekļaujot Vīzu informācijas sistēmā datus par visiem ilgtermiņa vīzu un uzturēšanās atļauju turētājiem, priekšlikumā būtu iekļauta vienīgā trešo valstu valstspiederīgo kategorija, kas šobrīd nav iekļauta nevienā ES mēroga sistēmā brīvības, drošības un tiesiskuma telpā. Saistībā ar ierosināto ES mēroga sistēmu sadarbību šis priekšlikums veicinātu ES centralizēta tīkla izveidi, sniedzot piekļuvi ievērojama apjoma informācijai par visiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir šķērsojuši vai apsver iespēju šķērsot ES robežas (t. i., miljoniem cilvēku). Ņemot vērā, ka ilgtermiņa vīzu un uzturēšanās atļauju datu centralizēšanai ir divi mērķi: a) noskaidrot dokumenta autentiskumu un tā leģitīmo saistību ar dokumenta turētāju un b) veicināt informācijas apmaiņu par personām, kuru vīzas pieprasījumi tika noraidīti, pamatojoties uz drošību, EDAU uzskata, ka būtu papildus jāizpēta iespēja saskaņot ar ilgtermiņa vīzām un uzturēšanās atļaujām saistītus drošos dokumentus un ka VIS sistēmā būtu jāuzglabā tikai informācija par fiziskām personām,

- kuru dati atbilst datiem, kas tiek uzglabāti citā sistēmā, vai ja pastāv šaubas par šo personu identitāti,
- kuru ilgtermiņa vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasījumi tika noraidīti, jo tika uzskatīts, ka šīs personas rada draudus sabiedriskajai kārtībai, iekšējai drošībai vai sabiedrības veselībai, vai šīs personas bija iesniegušas krāpnieciskā veidā iegādātus, viltotus vai labotus dokumentus.

97. Attiecībā uz VIS sistēmā uzglabāto datu salīdzināšanu ar datiem, kas tiek uzglabāti citās sistēmās, EDAU iesaka iekļaut priekšlikumā garantijas, ka centrālajai iestādei tiktu ziņota tikai tā ECRIS-TCN uzglabātā informācija, kas attiecas uz terorismu un citiem smagiem kriminālnoziedzumiem. Viens no veidiem, kā to panākt, varētu būt, ka centrālā iestāde netiek informēta par trāpījumu, bet paziņojums tiek automātiski nosūtīts tās dalībvalsts kompetentajai iestādei, kas ievadījusi datus, kuri ierosinājuši šo trāpījumu. Tad dalībvalsts kompetentā iestāde attiecīgā gadījumā varētu informēt centrālo iestādi. Alternatīvi būtu jāsvītro iespēja skatīt ECRIS-TCN sistēmu.

98. EDAU arī iesaka priekšlikumā precizēt VIS datu un Eiropola datu salīdzināšanas mērķi, kā arī procedūru un nosacījumus, kas piemērojami attiecībā uz šādas salīdzināšanas iznākumu. Turklāt viņš uzskata, ka priekšlikumā būtu jāprecizē, kāda veida SIS brīdinājumi ir jāņem vērā vīzu izsniegšanas procedūrā, un iesaka priekšlikumā nodrošināt, ka tikai tie brīdinājumi, kas juridiski ir ar vīzu izsniegšanu saistīto lēmumu pieņemšanas procesa sastāvdaļa, varētu izveidot trāpījumu, kas būtu pieejams vīzu iestādēm.

99. Visbeidzot, papildus iepriekš sniegtajām vispārīgajām piezīmēm un galvenajām problēmām EDAU ir papildu ieteikumi, kas saistīti ar šādiem priekšlikumu aspektiem:
- kādu kategoriju VIS dati tiek salīdzināti ar citās sistēmās reģistrētajiem datiem,
  - vīzas pieteikuma iesniedzēju konkrētas kategorijas,
  - centrālo iestāžu noteikšana,
  - VIS datu izmantošana, lai ievadītu SIS brīdinājumu par pazudušām personām,
  - pārbaude trāpījuma gadījumā,
  - piekļuve, kas nepieciešama tiesībaizsardzības vajadzībām,
  - statistikas dati,
  - anonimizētu datu izmantošana testēšanas vajadzībām,
  - datu kvalitātes monitorings,
  - VIS uzraudzība.
100. EDAU ir gatavs arī turpmāk sniegt ieteikumus attiecībā uz priekšlikumu, arī saistībā ar visiem deleģētajiem vai īstenošanas aktiem, kuri pieņemti saskaņā ar ierosinātajām regulām un kuri var ietekmēt personas datu apstrādi.

Briselē, 2018. gada 12. decembrī

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs
Giovanni BUTTARELLI
